

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

-

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

- οἶδα = γνωρίζω

(ἔν οἶδα, ὅτι οὐδέν οἶδα)

Ετυμ: β' ενικό Προστακτικής → ἴστω

Εφεύρεση του ελληνικού πνεύματος κατά τη μετάβαση από τον 6ο αι π.Χ στον 5ο.

Διαχρονικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα ιστοριογραφίας:

- ❑ η άσκηση κριτικής στην παράδοση
- ❑ αναζήτηση ορθολογικών, μη μεταφυσικών αιτιών
- ❑ **Αφηγηματικότητα** → ανασύνθεση χρονικά εκτεταμένων γεγονότων στα οποία συμμετέχει ένας μεγάλος αριθμός προσώπων και τα οποία συγκροτούνται από ποικίλες ενέργειες, εξελίξεις και συμβάντα με όλες τις μεταξύ τους σχέσεις» (Chr. Meier)

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1) ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ενδεικτικά: ο κατεξοχήν ορθολογιστής Θουκυδίδης χρησιμοποιεί τον Όμηρο ως ιστορική πηγή για τον Τρωικό Πόλεμο.

❖ Αρχαϊκή επική ποίηση → συνδυάζει γνώρισμα της μεταγενέστερης ιστοριογραφίας:
(**Ποιήματα επικού κύκλου**: Τηλεγονία, Αιθιοπία, Κύπρια, Μικρά Ιλιάς, Ιλίου πέρσις, Νόστοι / Ομηρικοί ύμνοι)

συνείδηση διαφοράς μεταξύ του ένδοξου παρελθόντος και ταπεινού παρόντος

διάρθρωση των γεγονότων στο επίπεδο του **χωροχρόνου** με βάση γενεαλογικά, γεωγραφικά και εθνολογικά κριτήρια.

αιτιότητα

μεθοδολογία (αυτοψία, αξιοπιστία πληροφοριών)

κλέα ἀνδρῶν (έπος) → πολεμική ιστορία (κανόνας στην ιστοριογραφία από τον Θουκυδίδη κι έπειτα)

Λογοτεχνικοί-εκφραστικοί τρόποι της αρχαίας ιστοριογραφίας κατάγονται από το έπος:

- δημηγορίες
- κατάλογοι
- εκφράσεις → λεπτομερείς δηλαδή περιγραφές συγκεκριμένων αντικειμένων ή τόπων.
- αφηγηματική τεχνική έπους → δίνει στον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη τη δυνατότητα να οργανώσουν τις πολύπλοκες αφηγήσεις τους.

δημηγορίες

Ιλιάδα

οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
«Ἄτρεΐδη, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας οἴω
ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς·
ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείοιμεν ἢ ἱερῆα,
ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
εἴτ' ἄρ' ὅ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἐκατόμβης,
αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.»

Και αφού συνάχθηκε ο λαός εις ένα μέρος ὅλος,
ο γοργοπόδης Ἀχιλλεύς σηκώθη καὶ τοὺς εἶπε·
«Ἄτρεΐδη, να γυρίσουμε, θαρρῶ, θ' αναγκασθούμε
στα γονικά μας ἀπρακτοί, αν δεν πεθάνουμ' ὅλοι,
αφού μας φθέρνει λοιμική καὶ πόλεμος ἀντάμα.
Λοιπὸν ας ἐρωτήσωμεν ἢ μάντιν ἢ ἱερεᾶ
ἢ ονειροκρίτην —έρχεται καὶ τ' ὄνειρο ἀπ' τὸν Δία—
να εἰπεί γιατί ἐχόλωσε τόσο σ' ἐμᾶς ο Φοῖβος·
μη κάποιο τάμα του ἔλειψε, μη του λείψ' ἐκατόμβη
ἴσως, αν του καοὺν ἀρνιά καὶ ἐρίφια διαλεμένα,
θελήσει τὸ θανατικὸ να διώξει ἀπὸ κοντὰ μας».

Θουκυδίδης

τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ'
αὐτοὺς τοιάδε. [1.37.1] «Ἀναγκαῖον Κερκυραίων
τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον
ποιησαμένων, ἀλλ' ὥς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦ-μεν καὶ
αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον
καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον
Λόγον ἰέναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν
ἀσφαλέστερον προειδῆτε καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ
ἀλογίστως ἀπώσσηθε.

Τέτοια εἶπαν ἀπάνω—κάτω οἱ Κερκυραῖοι, κ' ὕστερ'
απ' αὐτοὺς μίλησαν οἱ Κορίνθιοι ἐτσι: [1.37.1] «Μία
καὶ ο Κερκυραῖοι ἀπὸ δω δε μίλησαν μόνο για το πῶς
πρέπει να τοὺς δεχτεῖτε, ἀλλὰ εἶπαν κι ὅλας πὼς εμεῖς
τοὺς φερνόμαστε ἀδίκᾳ, καὶ πὼς τοὺς πολεμοῦμε
χωρὶς λόγο, χρειάζεται καὶ μεῖς να μνημονέψουμε καὶ
τα δυο ζητήματα, κ' ὕστερα να προχωρήσουμε πάρα
κάτω στο λόγο μας, ἐτσι που καὶ να
ξέρετε ἀπὸ τα πρὶν πιο σωστά τι αξιώνουμε εμεῖς, καὶ να μὴν
Ἀποκρούσετε ἀλογάριαστα τὴν ἀνάγκη που σας ἔχουν.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2) ΛΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

συνεχίζει να ακμάζει ως την εποχή του Ηροδότου.

(Μίμνερμος, Σημωνίδης ο Αμοργίνος, Ξενοφάνης, Πίνδαρος)

*Αἶπὸ <> τε Πύλον Νηλήϊον ἄστῳ λιπόντες
ἱμερτὴν Ἀσίην νηυσὶν ἀφικόμεθα,
ἐς δ' ἐρατὴν Κολοφῶνα βίην ὑπέροπλον ἔχοντες
ἐζόμεθ', ἀργαλέης ὕβριος ἡγεμόνες·
κεῖθεν ἴδιασθέντος ἀπορνύμενοι ποταμοῖο
θεῶν βουλῇ **Σμύρνην** εἵλομεν Αἰολίδα*

Εμεῖς της Πύλου του Νηλέα το ἄστῳ αφήνοντας
στην περιπόθητην Ἀσία φτάσαμε με καράβια,
μες στην εράσμια Κολοφῶνα ἑνοπλοὶ μπήκαμε
κι επικαθίσαμε σκληροὶ φαντασιωμένοι ἱππότες·
εκείθε, πλάι σε ποταμοῦ πολυάνθρωπου το ρέμα,
θεῖα εὐδοκία των Αἰολέων πατήσαμε τη Σμύρνη.

Μίμνερμος, Σμυρνηίς

➤ Αφηγούνται τις μυθικές ή ιστορικές απαρχές των περιοχών τους

Σιμωνίδης ο Κείος:

*Ελλήνων προμαχούντες Αθηναίοι Μαραθώνι χρυσοφόρων Μήδων
εστόρεσαν δύναμιν.*

«Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι»

➤ Στοιχεία της λυρικής ποίησης που πιθανότατα επηρέασαν την ιστοριογραφία

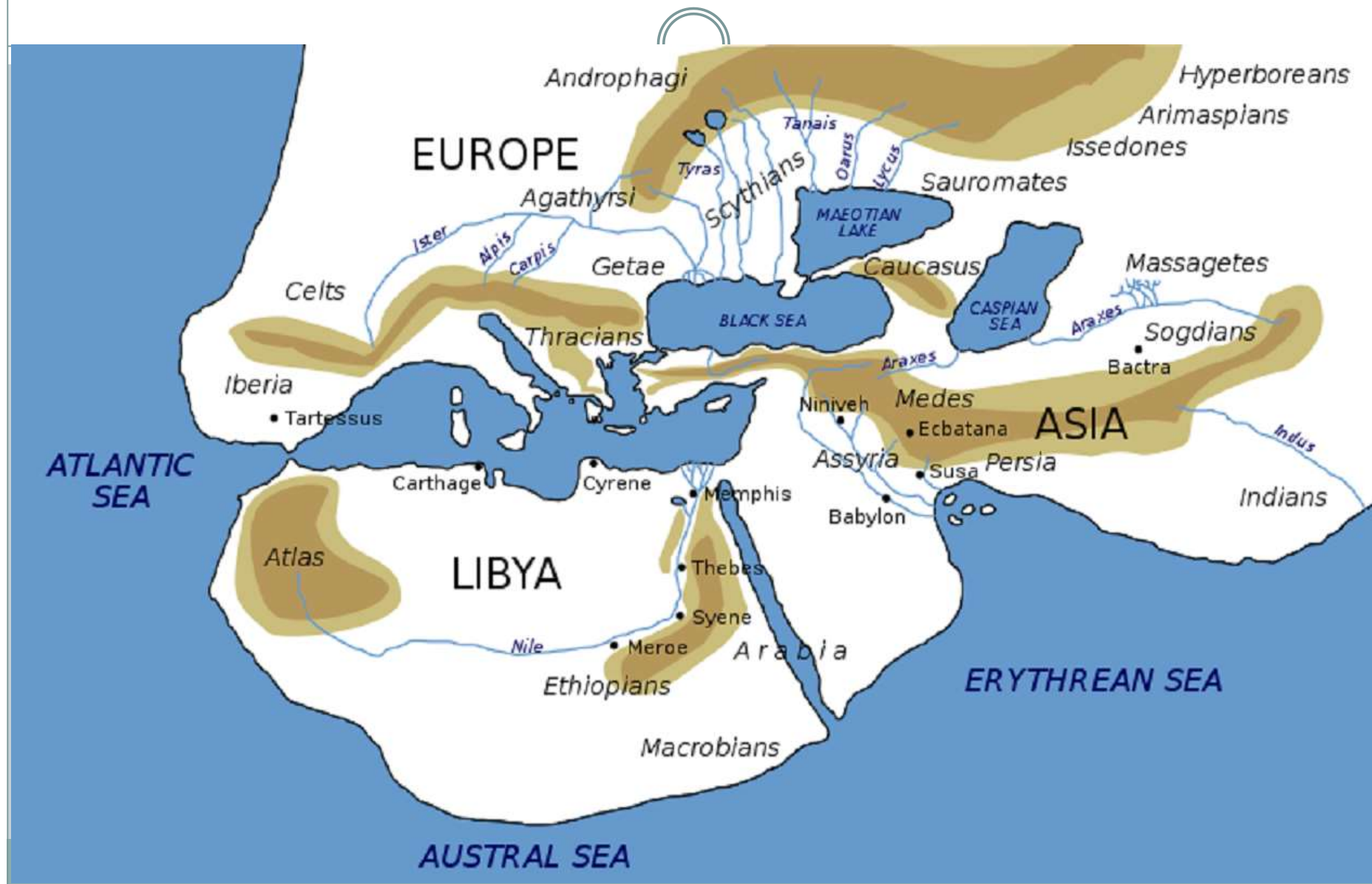
- σχόλια του ποιητή
- η ηθική αξιολόγηση των γεγονότων
- η παρουσία των θεών
- η χρήση ευθέος λόγου

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

3) ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ

- σχετίζεται άμεσα με την ευρύτατη γεωγραφική εξάπλωση του ελληνισμού και την εποχή των μεγάλων γεωγραφικών ανακαλύψεων (8ος - 5ος αι).
- καταγραφή των πληροφοριών που συνέλεξαν κατά την παράκτια πλεύση, σχετικά με λαούς ή τοποθεσίες που επισκέπτονταν, ή απλώς έβλεπαν από τα πλοία τους οι ταξιδιώτες
- Σκύλαξ ό Καρυανδεύς → Κατ' εντολή του Δαρείου Α εξερευνά την περιοχή από τον Ινδό Ποταμό μέχρι την Ερυθρά Θάλασσα, την οποία εξερεύνησε μέχρι την περιοχή του Σούέζ.
- → ο σωζόμενος περίπλους σύμφωνα με τις μελέτες δεν ανήκει τελικά στον ίδιο!
- **γεωγραφία και ιστορία στην αρχαία Ελλάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένες!**

Ἔδοξε Καρχηδονίοις Ἄνωνα
πλεῖν ἔξω **Στηλῶν**
Ἡρακλείων καὶ πόλεις κτίζειν
Λιβυφοινίκων. καὶ ἐπλευσε
πεντηκοντόρους ἐξήκοντα ἄγων,
καὶ πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν
εἰς ἀριθμὸν μυριάδων τριῶν καὶ
οὔτα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν.

2. Ὡς δ' ἀναχθέντες τὰς Στήλας
παρημεῖψαμεν καὶ ἔξω πλοῦν
δυοῖν ἡμερῶν ἐπλεύσαμεν,
ἐκτίσαμεν πρώτην πόλιν, ἣντινα
ὠνομάσαμεν Θυματήριον·
πεδῖον δ' αὐτῇ μέγα ὑπῆν.

3. Κάπειτα πρὸς ἐσπέραν
ἀναχθέντες ἐπὶ Σολόεντα,
Λιβυκὸν ἀκρωτήριο λάσιον
δένδροισι, συνήλθομεν.

4. Ἐνθα Ποσειδῶνος ἱερὸν
ἱδρυσάμενοι πάλιν ἐπέβημεν
πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἡμέρας
ἥμισυ, ἄχρι ἐκομίσθημεν εἰς
λίμνην οὐ πόρρω τῆς θαλάττης
κειμένην, καλάμου μεστήν
πολλοῦ καὶ μεγάλου· ἐνήσαν δὲ
καὶ ἐλέφαντες καὶ τᾶλλα θηρία
νεμόμενα πάμπολλα.

Περίπλους του Ἄνωνα
Ἄνων ο Καρχηδόνιος → εξερευνά τις δυτικές ακτές της
Αφρικής. Ο **περίπλους** του αποτελεί το πλησιέστερο
στην καρχηδονιακή λογοτεχνία δείγμα

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

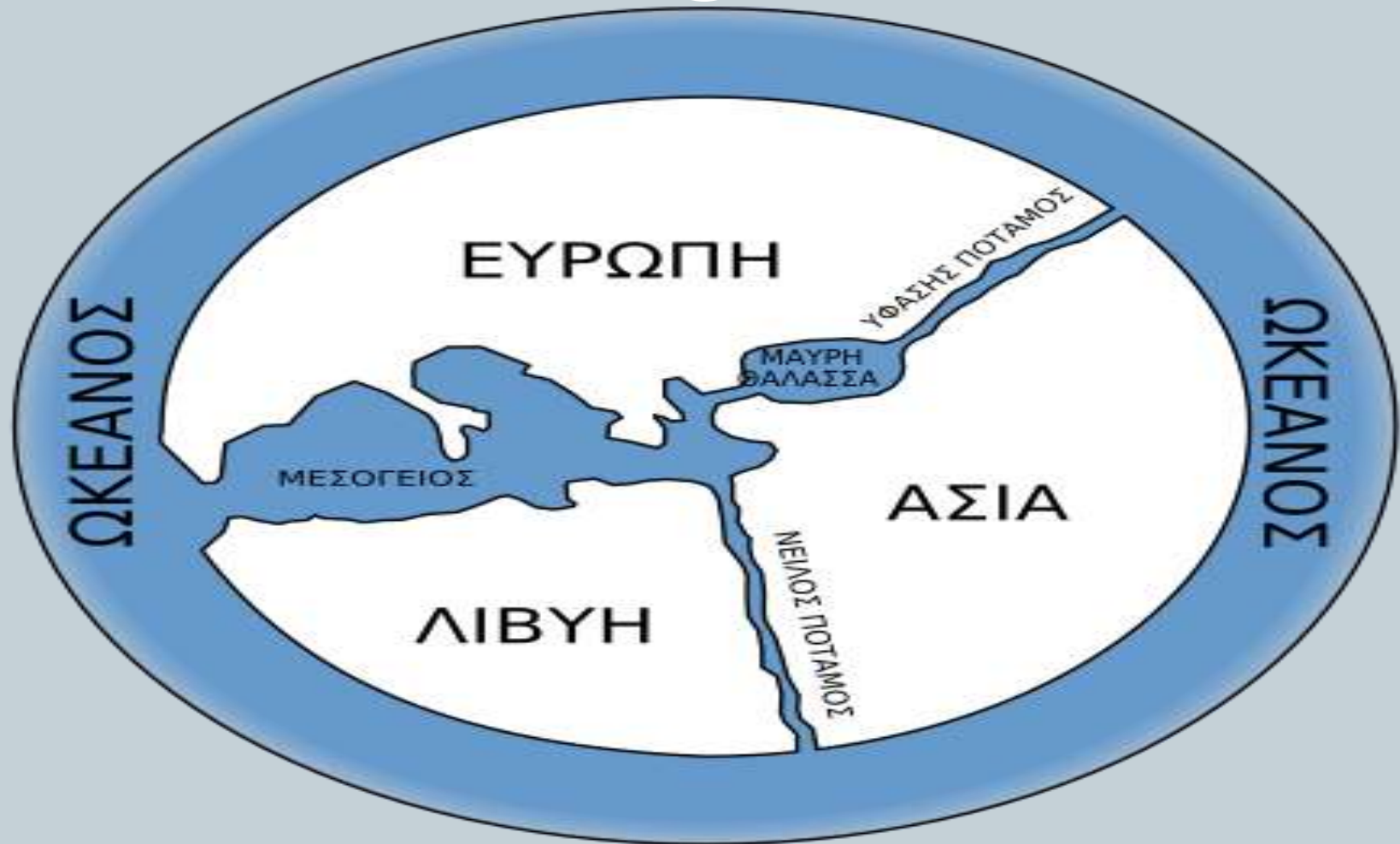

4) ΙΩΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

- Ορθολογική ερμηνεία του κόσμου, απαλλαγμένη από δεισιδαιμονίες και μεταφυσικές εξηγήσεις.
- *Αναξიმάνδρος ο Μιλήσιος* (περ. 610-546)
- **απαλοιφή κάθε μυθολογικού στοιχείου** και άσκηση κριτικής στην παράδοση.
- **ο πρώτος που σχεδιάζει γεωγραφικό χάρτη.**
- μαθητής του Θαλή, ιδρυτή της πρώτης φιλοσοφικής σχολής.

Σημαντική εξέλιξη → **εξέλιξη πεζού λόγου κατά τον 6ο αιώνα.**

Χάρτης του κόσμου σύμφωνα με τον Αναξίμανδρο

ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

5) Λογογράφοι

Ομοιότητες με Ιστοριογραφία

- αφήγηση και προσπάθεια χρονολογικής κατάταξης παρελθόντων γεγονότων
- κριτική μέθοδος.

Εκαταίος ο Μιλήσιος

- σύγχρονος του Δαρείου Α'
- Ηρόδοτος ([5.36.2] οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὸντοῦ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι, Ἐκαταῖος δ' ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλεῖ τῷ Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τὰ τε ἔθνη πάντα τῶν ἤρχε Δαρεῖος καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθε, δεῦτερα συνεβούλευε ποιεῖν ὅπως ναυκρατές τῆς θαλάσσης ἔσονται.)

[5.36.2] Λοιπὸν ὅλοι οἱ ἄλλοι διατύπωσαν τὴν ἴδια γνώμη, προτρέποντας σε ἐπανάσταση, ὁ **Ἐκαταῖος ὁ λογογράφος** ὁμῶς πρῶτα πρῶτα τοὺς ἀπέτρεπε ν' ἀναλάβουν πόλεμο ἐναντίον τοῦ βασιλιά των Περσῶν, ἀραδιάζοντας ὅλα τὰ ἔθνη ποὺ ἐξουσίαζε ὁ Δαρεῖος καὶ τὴ δύναμη ποὺ εἶχε, κι ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἔπειθε, τοὺς ἔδωσε μιὰ δευτέρη συμβουλή, νὰ γίνουν κυρίαρχοι τῆς θάλασσας

Γενεηλογίαι ή Περί Ιστορίας → έργο με μυθολογικό και ιστορικό χαρακτήρα. Προσπαθεί να ερμηνεύσει τις μυθολογικές παραδόσεις της εποχής του με βάση τη λογική ("Γράφω ταύτα ως εμοί δοκεῖ αληθέα εἶναι" (Γράφω αυτά όπως μου φαίνονται αληθινά)).

Ο μύθος υπόκειται για πρώτη φορά σε κριτική ανάλυση! Επηρεάζει σημαντικά τον Ηρόδοτο.

→ 4 βιβλία

→ μέτρο χρονολόγησης → *γενεή* (40 έτη)

→ **για την αναζήτηση του πρώτου ευρετή ακολουθεί τη μέθοδο της ετυμολογικής προσέγγισης** (εμφάνιση του κλήματος → *Φύτιος* (= "αυτόν που κάνει να φυτρώσει κάτι") και *Οινέας* (οῖνη = αρχαϊκή ονομασία του κλήματος)).

Ὅρεσθεὺς ὁ Δευκαλίωνος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλείᾳ, καὶ κύων αὐτοῦ στέλεχος ἔτεκε, καὶ ὃς ἐκέλευσεν αὐτὸ κατορυχθῆναι, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔφν ἄμπελος πολυστάφυλος· διὸ καὶ τὸν αὐτοῦ παῖδα Φῦτιον ἐκάλεσε. τούτου δ' Οἰνεὺς ἐγένετο, κληθεὶς ἀπὸ τῶν ἀμπέλων. Οἰνέως δ' ἐγένετο Αἰτωλός.

Ο Ορεσθέας, ο γιος του Δευκαλίωνος, πήγε στην Αιτωλία για να γίνει βασιλιάς, και μια σκύλα του γέννησε ένα ξύλο, και εκείνος εἶπε να το θάψουν στο χώμα, και από αυτό φύτρωσε κλήμα πολυστάφυλο· γι' αυτό και τον γιο του τον ονόμασε Φῦτιο. Από αυτόν γεννήθηκε ο Οινέας, που πήρε το όνομά του από τα κλήματα. Και από τον Οινέα εγεννήθη ο Αιτωλός.

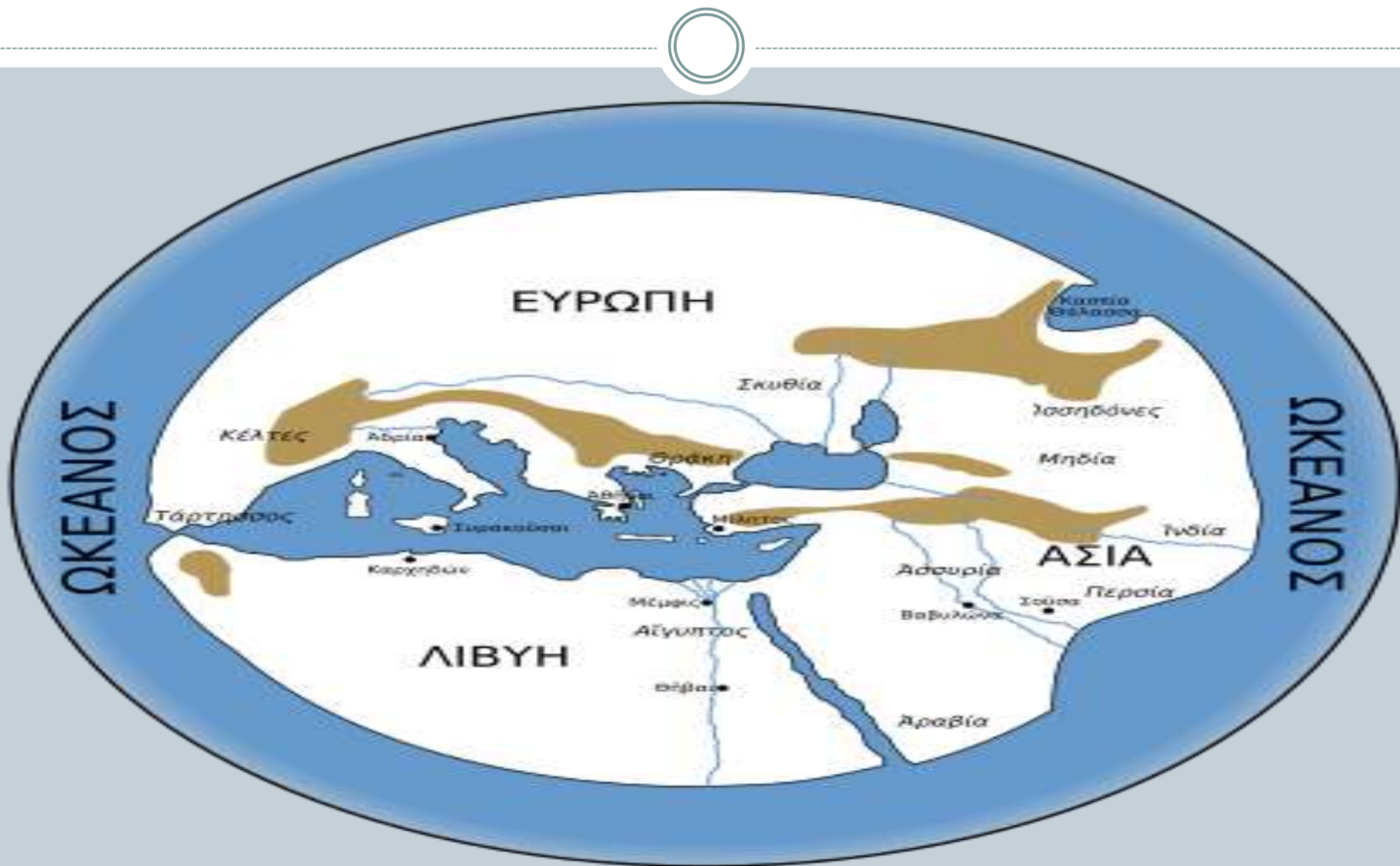
➤ *Κριτική μέθοδος* → πρέπει **πρώτα** να διερευνάται ο τρόπος που δημιουργείται μια παράδοση και **μετά** να διατυπώνεται οποιαδήποτε άποψη σχετικά με την αξιοπιστία της. **Στηρίζεται στη δόξα (γνώμη) όχι στην αλήθεια!**

Ἐκαταῖος Μιλήσιος ὧδε μυθεῖται· τάδε γράφω, ὥς μοι δοκεῖ ἀληθέα εἶναι· οἱ γὰρ Ἑλλήνων λόγοι πολλοί τε καὶ γελοῖοι, ὥς ἐμοὶ φαίνονται, εἰσὶν

[αυτά λέει ο Εκαταῖος από τη Μίλητο· γράφω τα παρακάτω έτσι όπως νομίζω ότι ανταποκρίνονται στην αλήθεια· γιατί όσα λένουν οι Έλληνες είναι, καθώς μου φαίνεται, πολλά και γελοία].

Άλλα έργα: Περίοδος Γῆς → 2 βιβλία. εξηγείται ο χάρτης του δασκάλου του, του Αναξίμανδρου.

χάρτης του κόσμου σύμφωνα με τον Εκαταίο

Ακουσίλαος από το Άργος:

Γενεαλογίαι:

→ 3 βιβλία (Γεγονότα από τη Θεογονία μέχρι το τέλος του Τρωικού Πολέμου)

Αργίτικη προπαγάνδα → Το Άργος είναι η κοιτίδα της ανθρωπότητας. Εδώ γεννάται ο **Φορωνέας** και από αυτόν κατάγεται ο Σπάρτων (ιδρυτής της Σπάρτης)

Ακουσίλαος ἐν τῇ πρώτῃ φησὶν Ἄργον τὸν Διὸς καὶ Νιόβης εἶναι πατέρα Ἰάσου καὶ Τριόπα.»

(Πανσανίας, 2.16.1)

(= Ο Ακουσίλαος στο πρώτο του βιβλίο λέει ότι ο Άργος, γιος του Δία και της Νιόβης, ήταν ο πατέρας του Ιάσου και του Τριόπα.)

Νιόβη = κόρη του Φορωνέα και μητέρα του Άργου. Πρώτη θνητή που αγάπησε ο Δίας.

Ακουσίλαος ← → Ησίοδος

[178a] Πρῶτον μὲν γάρ, ὥσπερ λέγω, ἔφη Φαῖδρον ἀρξάμενον ἐνθένδε ποθὲν λέγειν, ὅτι μέγας θεὸς εἶη ὁ Ἔρως καὶ θαυμαστὸς ἐν ἀνθρώποις τε καὶ θεοῖς, πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, οὐχ ἥκιστα δὲ κατὰ τὴν γένεσιν. τὸ γὰρ ἐν τοῖς[178b] πρεσβύτατον εἶναι τὸν θεὸν τίμιον, ἧ δ' ὅς, τεκμήριον δὲ τούτου· γονῆς γὰρ Ἐρωτος οὐτ' εἰσὶν οὔτε λέγονται ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ιδιώτου οὔτε ποιητοῦ, ἀλλ' Ἡσίοδος πρῶτον μὲν Χάος φησὶ γενέσθαι— αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ, ἡδ' Ἔρος Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως σύμφησιν μετὰ τὸ Χάος δύο τούτῳ γενέσθαι, Γῆν τε καὶ Ἔρωτα. Παρμενίδης δὲ τὴν γένεσιν λέγει— πρῶτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.

[178a] Πρώτος λοιπὸν, ὅπως εἶπα παραπάνω, σύμφωνα μετὰ τὴν διήγησιν τοῦ Ἀριστοδήμου, μίλησε ὁ Φαῖδρος· ἀρχισεν κάπου ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου, ὅτι ὁ Ἐρωτας εἶναι θεὸς μέγας καὶ προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν ἀνθρώπων καὶ θεῶν, καὶ γὰρ πολλοὺς ἄλλους λόγους, ἐξαιρέτως ὅμως γὰρ ὅ,τι ἀφορὰ στὴ γέννησίν του. Γιατί εἶναι σπουδαῖο[178b] τὸ πού εἶναι ἀνάμεσα στοὺς ἀρχαίους θεοὺς ὁ ἀρχαιότερος, εἶπε, καὶ νὰ ἡ ἀπόδειξις· δηλαδή, γονεῖς τοῦ Ἐρωτα οὔτε ὑπάρχουν οὔτε ἀναφέρονται ἀπὸ κανένα, θεὸς πεζογράφος, θεὸς ποιητὴς· ἀλλὰ ὁ Ησίοδος λέγει ὅτι πρωτόπλαστο δημιουργήθηκε τὸ Χάος, καὶ κατόπι, ἡ εὐρύστερνη Γαῖα, τὸ βάθρο τὸ ἀσάλευτο, τὸ αἰώνιο ὅλων τῶν πάντων, καὶ ὁ Ἐρωτας· **μετὰ τὸν Ησίοδο συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἀκουσίλαος**, ὅτι μετὰ τὸ Χάος ἦρθαν στὸν κόσμον τούτα τὰ δύο, ἡ Γῆ καὶ ὁ Ἐρωτας. Ὁ Παρμενίδης πάλι λέγει ὅτι ἡ Γένεσις ολόπρωτα ἀπ' τοὺς θεοὺς, ἀπ' ὅλους, τὸν Ἐρωτα μελέτησε.

Πλάτων, *Συμπόσιον*.

Ησίοδος: Η *Θεογονία* του βασίζεται σε ποιητική αφήγηση και στηρίζεται σε προφορικές παραδόσεις, τις οποίες παρουσιάζει με **έντονο θρησκευτικό** και κοσμογονικό **χαρακτήρα**. Ο ίδιος αναφέρει ότι έλαβε τη γνώση του από τις Μούσες.

Ακουσίλαος: Υποστήριζε ότι η *Γενεαλογία* του βασιζόταν σε **παλαιά χάλκινα αρχεία** που ανακαλύφθηκαν στο σπίτι του, παρουσιάζοντας τον εαυτό του ως **ιστορικό καταγραφέα** και όχι ως ποιητή που αντλεί έμπνευση από τις Μούσες.

Ησίοδος: Ο Προμηθέας κλέβει τη φωτιά από τους θεούς και δίνει στους ανθρώπους, οδηγώντας στη δημιουργία της **Πανδώρας** ως τιμωρία.

Ακουσίλαος: Αναφέρει ότι ο πρώτος άνθρωπος προήλθε απευθείας από τη Γη.

("Πρῶτον ἄνθρωπον Ἕλληνες ἐκ γῆς γεγονέναι λέγουσι", *Ιωάννης Στοβαίος*, *Ανθολόγιον* 1.8.30), **κάτι που απουσιάζει από τον Ησίοδο.**

Φερεκύδης ο Αθηναίος

Ιστορίαι:

→ 10 βιβλία

→ α' μισό 5ου αι.

→ δεν ακολουθείται χρονολογική οργάνωση του υλικού

→ απουσιάζει η κριτική στάση απέναντι στην παράδοση

→ αναφορά σε γενεαλογικά δέντρα ηρώων.

Καινοτομία: προσπάθεια γεφύρωσης του χάσματος από την εποχή των ηρώων έως το πρόσφατο Ιστορικό παρελθόν (γένος των Φιλαϊδών → Αϊαντας)

Φιλαῖος δὲ ὁ Αἴαντος οἰκεῖ ἐν Ἀθήναις. ἐκ τούτου δὲ γίνεται Αἴκλος· τοῦ δὲ Ἐπίλυκος· τοῦ δὲ Ἀκέστωρ· τοῦ δὲ Ἀγήνωρ· τοῦ δὲ Οὔλιος· τοῦ δὲ Λύκης· τοῦ δὲ †Τοφῶν· τοῦ δὲ Φιλαῖος· τοῦ δὲ Ἀγαμήστωρ· τοῦ δὲ Τείσανδρος ἐφ' οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις (...)· τοῦ δὲ Μιλτιάδης· τοῦ δὲ Ἴπποκλείδης, ἐφ' οὗ ἄρχοντος Παναθήναια ἐτέθη· τοῦ δὲ Μιλτιάδης, ὃς ὤικισε Χερσόνησον. (F 2 EGM)

Ίων ο Χίος

→ σύγχρονος του Ηροδότου

→ γνώριμος του Αισχύλου, του Σοφοκλή και του Ευριπίδη → συμμετέχει σε αγώνες τραγωδίας, ενώ γράφει και κωμωδίες.

→ γράφει λυρικά ποιήματα, διθυράμβους, παιάνες, ωδές, ελεγείες, ιστορικά, φιλοσοφικά, ταξιδιωτικά κείμενα κ.α

Έργα σχετικά με την Ιστοριογραφία:

Χίου κτίσις:

→ αναφορά στην ίδρυση και τη μυθολογία της Χίου.

→ ἼΩνι δὲ τῷ ποιήσαντι τραγωδίαν ἐστὶν ἐν τῇ συγγραφῇ τοιάδε εἰρημένα, Ποσειδῶνα ἐς τὴν νῆσον ἔρημον οὔσαν ἀφικέσθαι καὶ νύμφη τε ἐνταῦθα συγγενέσθαι καὶ ὑπὸ τὰς ὠδῖνας τῆς νύμφης **χιόνα ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν** ἐς τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ τούτου Ποσειδῶνα τῷ παιδί ὄνομα θέσθαι **Χίον**: συγγενέσθαι δὲ αὐτὸν καὶ ἑτέρα νύμφη, καὶ γενέσθαι οἱ παῖδας Ἄγγελόν τε καὶ Μέλانا: ἀνὰ χρόνον δὲ καὶ Οἰνοπίωνα ἐς τὴν Χίον κατὰραι ναυσὶν ἐκ Κρήτης, ἔπεσθαι δὲ οἱ καὶ τοὺς παῖδας Τάλον καὶ Εὐάνθην καὶ Μέλانا καὶ Σάλαγόν τε καὶ Ἀθάμαντα.

ιστορίας γενέσθαι ἐν τῇ νήσῳ παρὰ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Πελινναῖον ἐν αὐλῶνί τινι δασεῖ καὶ δένδρων ὑψηλῶν πεπληρωμένῳ δράκοντα μεγέθει μέγιστον, οὗπερ οὖν καὶ τὸν συριγμὸν ἐπεφρίκεσαν οἱ τὴν Χίον κατοικοῦντες. οὐκ οὐν οὐδὲ ἐτόλμων τινὲς ἢ τῶν γεωργούντων ἢ τῶν νεμόντων πλησίον γενόμενοι καταγνῶναι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ ἐκ μόνης τῆς σύριγγος πελώριόν τε καὶ ἐκπληκτικὸν τὸ θηρίον εἶναι ἐπίστευον: ἐγνώσθη δ' οὖν ὅσος ποτὲ τὸ μέγεθος ἦν δαιμονία τινὶ καὶ θαυμαστῇ μηχανῇ ναὶ μὰ Δία. σφοδροῦ γὰρ ἀνέμου καὶ σκληροῦ προσπесόντος ἐρρίφη πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῷ αὐλῶνι δένδρα, καὶ οἱ κλάδοι βιαίως ἀραπτόμενοι τίκτουσι πῦρ, καὶ αἵρεται μέγιστη φλόξ, καὶ περιλαμβάνει τὸν πάντα χῶρον καὶ κυκλοῦται τὸν θῆρα: ὁ δὲ ἀποληφθεὶς καὶ ἐξερπύσαι μὴ δυνάμενος καταπίμπραται. οὐκοῦν γυμνωθέντος τοῦ τόπου γίνεται κάτοπτα πάντα: καὶ οἱ Χῖοι ἐλευθερωθέντες τοῦ δέους ἦκον ἐπὶ θέαν, καὶ καταλαμβάνουσι τὰ ὁστὰ μεγέθει μέγιστα καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκπληκτικὴν, ὥς ἐκ τούτων ἔχειν συμβαλεῖν ὅσος τε ἐκεῖνος ἦν καὶ ὁποῖος ἔτι περιῶν

Μετάφραση:

Αυτὴ ἡ μαρτυρία μου ἀφησε ἐντύπωση καὶ θέλησα νὰ δείξω τὴ φυσικὴ τους μεγαλοπρέπεια καὶ τὸ πόσο μακριὰ ἔφταναν τὰ μεγέθη τους, ὅπως εἶναι φυσικὸ γιὰ τέτοια πλάσματα. Συνεχίζουν λέγοντας καὶ ἐκεῖνοι ποὺ κατέγραψαν τὴν ἱστορία γιὰ τὴ Χίον ὅτι στὴ νήσο, κοντὰ στὸ ὄρος Πελινναῖον, υπήρχε δράκοντας πολὺ μεγάλος, τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι τῆς Χίου φοβούνταν ἀπὸ τὸ θρόισμα του. Οὔτε οἱ γεωργοὶ οὔτε οἱ βοσκοὶ τολμοῦσαν νὰ κατανοήσουν τὸ μέγεθος τοῦ θηρίου, καὶ πίστευαν πὼς ἦταν ἓνα τέρας ἀπὸ τὴ σύριγγα τοῦ φθόνου τοῦ θηρίου, καθὼς αὐτὸς ὁ θρόισμα ἦταν ἰδιαίτερα τρομακτικὸς. Κατὰ τὴν αναφορά, ἔφτασε ἡ στιγμή ποὺ τὸ θηρίο φαίνεται νὰ εἶχε ἀναγνωριστεῖ καὶ νὰ ἐξερράγη. Ἐξαιτίας μιᾶς σφοδρῆς καταιγίδας, τὸ δράκοντα ἀνατράπηκε καὶ ἐπλήγη ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν δέντρων, με ἀποτέλεσμα νὰ ξεσπάσει φωτιά, καὶ τὸ θηρίο νὰ καεῖ.

Καὶ ἔτσι, μόλις ἐγίνε τὸ μέρος γυμνὸ, οἱ Χῖοι, ποὺ ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὸν φόβο, ἦρθαν γιὰ νὰ δουν καὶ ἀνακάλυψαν τὰ ὁστὰ τοῦ θηρίου, τὰ ὁποῖα εἶχαν τεράστιες διαστάσεις καὶ τὴν κεφαλὴν του, ἡ ὁποία προκαλοῦσε φόβο, καθὼς ἦταν σαφές ἀπὸ τὰ υπολείμματα πὼς τὸ πλάσμα ἦταν ἀκρῶς ἐντυπωσιακὸ καὶ καταπληκτικὸ.

Ἐπιδημίαι → είδος ταξιδιωτικού ημερολογίου

→ Συλλογή αναμνήσεων από τις επισκέψεις του σε τόπους και τις συναντήσεις του με σημαντικά πρόσωπα της εποχής.

→ **το πρώτο γραπτό μνημείο που ανήκει στο είδος των απομνημονευμάτων.**

→ ο Ίων φιλοξενήθηκε στο σπίτι του Κίμωνα κατά τη διάρκεια του πρώτου ταξιδιού στην Αθήνα που έκανε όταν ήταν ακόμη έφηβος, του Θεμιστοκλή, του Περικλή, του Σωκράτη και του Σοφοκλή.

Ἴων γοῦν ὁ ποιητὴς ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Ἐπιδημίαις γράφει οὕτως:· ‘ **Σοφοκλεῖ** τῷ ποιητῇ ἐν Χίῳ συνήντησα **ὅτε ἔπλει εἰς Λέσβον στρατηγός**, ἀνδρὶ παιδιώδει παρ’ οἶνον καὶ δεξιῷ. Ἑρμησίλεω δὲ ξένου οἱ ἐόντος καὶ προξένου Ἀθηναίων ἐστιῶντος αὐτόν, ἐπεὶ παρὰ τὸ πῦρ ἐστεῶς ὁ τὸν οἶνον ἐγγέων παῖς ὠραῖος καὶ ἐρυθρὸς ἐὼν ... , δῆλος ἦν πτοεόμενος: εἶπέ τε: ‘ βούλει με ἡδέως πίνειν; ` φάντος δ’ αὐτοῦ βραδέως τοίνυν καὶ πρόσφερε μοι καὶ ἀπόφερε τὴν κύλικα.’ ἔτι πολὺ μᾶλλον ἐρυθρίασαντος τοῦ παιδὸς εἶπε πρὸς τὸν συγκατακείμενον ‘ ὥς καλῶς Φρύνιχος ἐποίησεν εἶπας: